

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem Divi Thomae. Tomi Qvinqve

Qui Est Primvs De Sacramentis: In Qvo Ea Continentvr, Qvæ Post
Præfationem Indicantvr

Suárez, Francisco

[Köln], 1619

1 Quis poßit & teneatur illa ministrare.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93807](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93807)

sunt, sacramentorum praecepta: quae considerari possunt, vel quatenus absolute pertinent ad ministrum, vel prout imponuntur recipienti, vel prout respectiue respiciunt vnum in ordine ad alteram: vel è conuerso: & iuxta haec tria membra partem hanc moralem tribus disputationibus complectemur.

Denique obseruandum est, cum sacramenta sint res maxime sacrae in eis in primis habere locum ea naturalia praecepta, quae virtus ipsa religionis circa res sacras praecipit obseruare. Quorum vnum, & praecipuum est illud negatiuum, non inferre iniuriam, nec indigne tractandi res sacras, vt in specie notauit D. Thom. 2. 2. quaest. 99. artic. 3. dicens huius praeccepti transgressionem ex genere suo esse peccatum mortale, quia est contra nobilissimam virtutem, & contra honorem debitum Deo. Aliud praecceptum naturale & generale potest esse affirmatiuum, non absolute, sed sub conditione, scilicet digne tractandi sacramenta, si dispensanda vel recipienda sint: quod fere idem est cum praecedenti negatiuo: & in his fundantur multa, quae dicemus de praecceptis sacramentorum: quae ex natura rei oriuntur ex ipsamet sacramentorum institutione. Alia vero sunt positiua diuina vel ecclesiastica, quae omnia explicanda à nobis sunt.

SECTIO I.

Quis possit licite, vel renouari sacramenta ministrare.

Primum omnium statuendum est, potestatem administrandi licite sacramentum supponere potestatem conficiendi illud: nam si quis sacramentum conficere non possit, multo minus poterit illud efficere licite. Quia si illud tentet efficere sine potestate, nihil efficiet: & hoc ipso erit sacrilegus, quia sic tentat facere rem sacram, quam non potest efficere. Praeterea facit contra Christi institutionem, qui certos ministros sacramentorum instituit. Tertio quantum in se est prauum ritum in conficiendis sacramentis introducit, & facto ipso falsam doctrinam proficitur: & ideo merito vt sacramenti illusor & in fide suspectus ab Ecclesia punitur. Quarto grauius decipit, tum eius, cui huiusmodi fictum sacramentum tribuit, tum etiam Ecclesiam, ex qua deceptione sequi possunt graua incommoda, vt exteriores idololatriae, animarum pericula, scandala, & similia.

Quod si quis inquirat, quanam sit haec potestas. Dicendum est, non esse eandem respectu omnium sacramentorum, nam in quibusdam sufficit potestas Ordinis sacerdotalis, vel episcopalis: aliquando requiritur etiam potestas iurisdictionis: aliquando vero neutra est necessaria ad valorem sacramenti, vt in Baptismo. Hic ergo absolute loquimur de potestate, qualis necessaria fuerit, vt sacramentum teneat. Dices, quid, si ministratur sacramentum dubi? sit de sua potestate, id est, an sit ordinatus, vel iurisdictionem habeat? Respondetur primo, si dubium tale sit, vt in neutram partem possit homo inclinari per assensum saltem probabilem, non potest licite sacramentum ministrare, quia exponit se manifesto periculo, nihil faciendi, & incurrendi in omnia incommoda superius indicata. Secundo, quando hoc dubium est formido quaedam, si cum illa sit coniunctus assensus, quo pensatis omnibus, homo iudicat esse probabilis, se habere talem potestatem, regulariter loquendo potest illa vti: si nullum detrimentum vel iniuria tertiae personae intercedat. Probatur: quia huiusmodi iudicium est humano modo certum, & ideo est moraliter sufficiens ad regulandas actiones humanas, quando nec certior cognitio haberi potest, neque ex hoc vsu sequitur graue aliquod detrimentum, quod facile & sine vilo incommodo vitari non possit. Et confirmatur: nam proter hanc causam in omnibus aliis rebus licitum est

vti opinione probabiliori, quando cuncte illa duo concurrunt: quod nec comparari potest certior cognitio, nec ex illo vsu sequitur graue detrimentum, quod facile vitari non possit, quod est extrinsecum & per accidens: Ratio vero est, quia vix potest homo certior cognitionem in quacumque materia consequi, & praesertim in rebus agendis, quae lubricae sunt & incertae: ergo praeter rationem esset, maiorem certitudinem requirere in homine ad conuenientem modum operandi. Tertio, quando iudicium est probabile, vel verisimile, ita tamen, vt simul homo iudicet esse probabile, vel probabilis, se non habere necessariam potestatem, res est magis incerta. Nam quidam absolute docent, tunc esse liberum homini sequi iudicium probabile, & in re incerta vti iure suo & potestate, quam se habere probabiliter credit. Alij vero absolute negant propter periculum, quod in re ipsa existit nihil faciendi, propter probabile iudicium. Quae ratio ita videtur vrgens, vt videatur concludere nunquam esse in hac re vti iudicio probabili absque certitudine morali & humana, nisi aliqua necessitas, vel grauis causa ad id cogat: quod sane est satis verisimile. Et ideo censeo, neutram ex illis duabus contrariis sententiis posse generaliter ad praxim reduci, nam prior quidem non semper erit tuta, & ratio facta conuincit, posterior vero saepe erit nimis rigida, & hominem coniciet in magnas angustias & perplexitates. Quocirca prudenter sunt pensandae occurrentes circumstantiae, vt homo temere & sine causa non se exponat periculo faciendi sacramentum irritum & nullum: hoc enim re vera non licet: censebitur autem se exponere huic periculo, quando sine necessitate graui vel causa vrgente vtiur potestate incerta, sequendo iudicium minus probabile. Secus vero erit, quando necessitas vrget, & non est alia securior via: quia, verbi gratia, vel sacramentum omnino omitteendum est, vel illo probabilimodo dispensandum, tunc enim licitum esse poterit vti tali potestate, quia tunc non tam se exponit periculo, quam permittit illud, vt maius vitet: & alioqui habet humanam cognitionem, quae potest esse sufficiens principium recte operandi, quando aliunde non oritur speciale incommodum aut periculum. Atque tota haec doctrina sumpta est ex generalibus principijs, quae de vsu conscientiae traduntur à Theologis, & eam postea ad singula sacramenta applicabimus, & ideo in congerendis exemplis in particulari non immorabor, ne

Intentione qua minister intendit.

Secundo dicendum est, praeter potestatem conficiendi sacramentum, requiri ius seu facultatem administrandi illud, vt licite possit dispensari. Itaque non omnis qui potest facere sacramentum, potest etiam licite illud dare, sed qui cum potestate habet etiam ius: conclusio est certa, quae originem trahit à iure diuino: pendet tamen aliquo modo ex determinatione iuris humani. Quod explicio in hunc modum, nam, vt docet August. lib. 2. contra Parmenian. capit. 13. soli sacerdos, per se loquendo, habet potestatem & ius administrandi sacramenta, quae ab ipsis administrari possunt: quia collatio sacramenti est actio sacra, ad quam digne perficiendam ministri consecrantur. Excipitur autem ab hac generali regula, in primis Matrimonium, in quo ipsi contrahentes habent rationem ministri conscientis sacramentum: quia materia & forma illius hoc requirit, nam in ipso exteriori contractu posita est. Quamquam nunc ex Ecclesiae ordinatione, necessaria sit praesentia parochi: non vt sit minister sacramenti, sed vt conditio quaedam necessaria ad valorem contractus. Deinde excipi potest Baptismus, quem interdum potest laicus ministrare: quae facultas concessa est in illo sacramento propter necessitatem eius: & ideo, si extra necessitatem laicusa vtatur, faciet quidem sacramentum, quia simpliciter potestatem habet: graui-
ter ta-

An dubium de potestate possit sacramentum rem ministrare.

ter tamen peccabit, nam non habet ius, & indebito modo potestate sibi data utitur, alienum ministerium usurpando. Vnde August. supra, sic inquit. Nulla cogente necessitate si fiat alieni muneris usurpatio est, quod autem datum fuerit, non poterit dici non datum quamuis possit dici illicite datum.

Secundo observandum est, in ipsis sacerdotibus præter potestatem Ordinis, quam ex vi suæ ordinationis habent, ut licite possint ministrare sacramenta, requiri potestatem iurisdictionis, vel ordinariam, vel ab eo delegatam, qui est ordinarius pastor: quod quidem à iure diuino originem ducit: per ius autem posituum consummatur. Loquendo enim in genere vel in vniuersali, de iure diuino est, ut in Ecclesia alij sint pastores, ad quos cura animarum pertineat, alij vero sint oues. Ioan. 20. & ad Ephes. 4. Et ipsa naturalis ratio dicitur, in corpore myltico, quale est Ecclesiæ, ad conueniens eius regimen: necessariam esse hanc munerum distinctionem, ordinemque hierarchicum. Hoc autem posito, necessario sequitur, ad ministracionem sacramentorum esse proprium munus pastorum Ecclesiæ, quibus cura animarum incumbit. Primo quidem, quia ipsi sunt dispensatores mysteriorum Dei, & ideo ad illos pertinet cura & sollicitudo, atque discretio inter dignos & indignos, ut sacramenta pro dignitate tractentur. Secundo, quia sacramenta sunt animarum medicinæ, & ideo pastorum animarum esse debet ius illa dispensandi. Tertio, quia per sacramenta constituuntur membra Ecclesiæ, & ministri etiam Ecclesiæ ordinantur: ergo necesse est, ut hoc pertineat ad eos, qui Ecclesiæ regunt: alioqui necesse esset, multa fieri in Ecclesia inordinate, ac confuse. Hoc ergo modo ducit hæc obligatio originem ex iure diuino. Per ius autem humanum consummatur, quatenus iurisdictionis huius distributio per homines facta est, & à supremo capite Christi Vicario ad ceteros aliquo modo deriuatur, qua diuisione facta, & huic, vel illi homini tali iurisdictione applicata: etiam sit illi iniuria, usurpando ius seu ministerium eius absq; superioris delegationis seu facultate. Atque ex hoc capite peccat Episcopus, qui in aliena diocesi Ordines cõfert, sine proprii Episcopi facultate: peccat etiam simplex sacerdos propria authoritate ministrans sacramenta aliens ouibus: peccat deniq; omnes, qui iuxta Ecclesiasticæ statuta priuati sunt iure seu vsu administrandi sacramenta, & nihilominus ea dispensant. Quare in hoc negotio potissimum consulenda sunt Ecclesiasticæ leges, & omnino seruanda. Notanda vero est differentia, quæ in hoc est inter sacramentum Confessionis, & cetera, quia in alijs sacramentis hæc facultas & iurisdictione est necessaria, ut licite dispensentur sacramenta: si tamen absque illa ministrantur, valida erunt: in sacramento autem Pœnitentiæ iurisdictione necessaria est ad valorem sacramenti, quoniam est actus iudicialis, ut suo loco dicemus. Nunc etiam in sacramento Matrimonij, ad valorem eius aliquo modo necessaria est iurisdictione, quia est necessaria præsentia Parochi, vel alterius sacerdotis ex eius commissione. Sed hoc non est ex natura, vel ministerio sacramenti, sed solum quia est conditio ex iure positiuo necessaria ad valorem contractus, ut dictum est, & alibi latius dicemus.

Dico tertio, obligatio ministrandi sacramenta solum cadit in eum, qui potest illa licite ministrare, vel simpliciter, vel in casu aliquo: quia obligatio esse non potest, nisi de actu licito. Potest autem hæc obligatio ex duplici capite oriri, ut omittam alias obligationes extrinsecas, ut esse possunt ex voto, obedientia, &c. hæc enim sunt accidentalialia, quæ sub scientiam non cadunt. Vnum caput est, charitatis, seu misericordiæ: in quo seruanda sunt generales regulæ de tempore, in quo obligat præceptum charitatis, seu misericordiæ: nihil enim aliud speciale hic addere oportet. Secundum caput est iustitiæ, cuius

obligatio conuenit tantum illis, qui vel ex officio vel ratione stipendij, & promissionis, & pacti tenentur hoc munus exercere. Quapropter vtraque ex his obligationibus ex suo genere grauis est, & sub mortali obligat: posterior autem est maior & illius transgressio potest interdum obligationem restituendi inducere, quia hæc obligatio ad iustitiæ commutatiuam pertinet. De hac vero obligatione magis in particulari dicemus in sequentibus, tractando de singulis sacramentis, & præsertim in materia de Pœnitentiâ, & de Ordine.

SECTIO II.

Vtrum ministri sacramentorum teneantur non mutare formas nec materias sacramentorum, & quo modo in hoc peccent.

Primum fundamentum huius materiæ esse debet, sacramentorum ministros iure diuino teneantur ad retinendum in vsu sacramentorum materias, & formas à Christo institutas. Hoc est de fide certum, & ex ipsa institutione intrinsece sequitur, nam tenentur vera sacramenta conficere, non ficta & falsa: non efficient autem vera sacramenta, nisi applicant materias & formas à Christo institutas.

Ex hoc igitur fundamento sequitur primo, esse graue peccatum mutare in forma vel materia sacramenti aliquid substantiale seu essenziale. Probatur quia facta hac mutatione, non applicatur materia, & forma à Christo instituta, nam quidquid est de essentia talis materiæ, & formæ cadit sub talem institutionem. Secundo, quia facta tali mutatione non fit verum sacramentum, ut supra ostensum est, tenentur autem, ut dixi, sacramentorum ministri vera ministrare sacramenta: alioqui & sacramentis ipsis, & eorum auctori Christo, & suscipienti, & vniuersæ Ecclesiæ magna fit iniuria, dum nouus ritus introducit contra Christi institutionem: & frustrantur fideles veris sacramentis ac remedijs salutis suæ. Atque (ut hoc obiter definiamus) sub hac assertionione comprehenditur intentio ministri, quæ suo modo essentialis dici potest, quatenus simpliciter necessaria est, ut sacramentum sit validum. Quapropter non adhibere debitam ac necessariam intentionem in conficiendo, sacramentum mortale peccatum est, illudq; grauisimum. Sed quæres: an huiusmodi lapsus possit interdum per ignorantiam excusari: Respondetur, ignorantiam iuris, moraliter loquendo, nunquam posse in hoc negotio excusare: quia hoc generale ius, quod sacramenta debeant confici vera & integra ex partibus, saltem essentialibus, tã est per se euidens, ut nõ possit ignorari, suppositis principijs fidei, quæ ex parte sunt lumine naturæ nota, scilicet quod sancta vere ac religiose & sine fitione ac deceptione tractanda sunt. Lex autem particularis de materia & forma essentiali singulorum sacramentorum, quamuis ignorari possit à multis, tamen à ministris sacramentorum non potest ignorari sine culpa: quia vel non debent sese huic ministerio ingerere, aut si voluit illud suscipere, tenentur prius huiusmodi ignorantiam expellere. Loquor autem moraliter & regulariter, quia non nego posse accidere, (speculatiue rem considerando, seu casus fingendo,) ut aliquis ex ignorantia inuincibili habeat falsam existimationem circa essentiam alicuius sacramenti, sed illud raro accidet, & valde accidentarium est: & ideo non cadit in considerationem moralem. At vero, loquendo de ignorantia facti seu naturali inaduertentia, sæpe accidere potest, ut minister à culpa excusetur, conficendo, verbi gratia, in aqua, vel omittendo aliquod verbu ex aliqua perturbatione, quæ perfectã aduertentiam, ac deliberationem impediatur, quod notauit Caietanus in sum. verbo, Missæ celebratio, circa finem. Est autem difficile discernere, quando hæc inaduertentia est inculpabilis, aut sufficientia indicia præbere

Peccat graue, qui substantialem formam, vel materiam mutat.

Is qui debitam intentionem non adhibet, ut peccat.

An ignorantia excuset.

Peccat in iurisdictionem, ut in iurisdictione, ut in iurisdictione, ut in iurisdictione.

Ad sacramenta ministranda obligatur aliquis, aut ratione charitatis, seu misericordiæ.

Franc. Suarez Tom. 3.